

Māris Rumaks (SIA „Baltic Flags“)

LATGALES ĢERBOŅA UN KAROGA RAŠANĀS VĒSTURE UN ATTĪSTĪBA

Atslēgas vārdi: *simboli, identitāte, heraldika, veksikoloģija, zīmes, dizains, atpazīstamība, novads, piederība, vēsturiskā apziņa.*

Senās zīmes un simboli Latgalē liecina par saistību ar daudzām pasaules civilizācijām un reģioniem. Arheoloģiskie, rakstiskie, lingvistiskie un folkloras materiāli atklāj seno latgaļu pasaules uzskatu un to simbolisko izpausmi.

Latgales teritorijā vēsturiski ir notikusi vairāku civilizāciju un pasaules uzskatu saskare un sadursme. Tā rezultātā 13. gadsimta sākumā Latgalē ienāk bruņniecības kultūras parādība heraldika – ģerboņu lietošanas un piešķiršanas kultūra.

Latgalei nonākot apvienotās Lietuvas un Polijas valsts sastāvā, kā Pārdaugavas hercogistes daļai, tai tiek piešķirts ģerbonis – uz sarkana vairoga sudraba grifs ar kroni uz krūtīm un zobenu rokā.

Turpmāk grifs kļūst par svarīgu heraldikas detaļu, kas tiek lietots kā Latvijas teritorijā esošu kultūrvēsturisku novadu un administratīvu vienību simbols un arī Latvijas valsts ģerboņa elements.

Pēc Altmarkas pamiera (1629), kas atdala Vidzemi no Latgales, un, ņemot vērā uz Latgali attiecināmo Lietuvas lielkņazistes likumu kodeksu jeb Lietuvas statūtus III redakcijā (1677), šajā konstitūcijā juridiski apstiprina Latgales kā hercogistes titulu (*Księstwo Inflantskie*) un piešķir tai Pārdaugavas hercogistes ģerboni, tikai ar kroni uz galvas nevis uz krūtīm.

Latgales ģerbonis harmoniski iekļaujas Eiropas heraldikas kultūrā, nodrošina saikni ar pagātni un vēsturisko nepārtrauktību.

Latgales karoga izveides projekti un idejas ir dabīga parādība, kas iet kopsolī ar Latgales atmodu 20. gadsimta sākumā.

Pēc Krievijas impērijas sabrukuma uz impērijas lauskām dzimusī Latvijas valsts izveido tās Satversmē minēto kultūrvēsturisko novadu ģerboņus un atjauno Latgalei tās seno simbolu – sudraba grifu.

2010. gadā pirmo reizi publiski lietotā Latgales karoga nozīme un izplatība liecina par tāda svarīga un emocionāli piepildīta simbola nepieciešamību, latgaliešu vēlmi sevi identificēt un lepoties ar savu identitāti.